

Advies nr. 74/2018 van 5 september 2018

Betreft: Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende het lokaal sociaal beleid (CO-A-2018-065)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit, inzonderheid de artikelen 23 en 26;

Gelet op het verzoek om advies van de heer Jo Vandeurzen, Vlaams Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, ontvangen op 17 juli 2018;

Gelet op het verslag van de heer Willem Debeuckelaere;

Brengt op 5 september 2018 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (hierna "de aanvrager") verzocht op 17 juli 2018 het advies van de Autoriteit over een voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering *betreffende het lokaal sociaal beleid, vermeld in de artikels 2, 9 tot en met 11, 17, 19 en 26 van het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid* (hierna "het Ontwerp").
2. De Vlaamse overheid wenst met haar decreet van 9 februari 2018 *betreffende het lokaal sociaal beleid* (hierna "het decreet")¹ de lokale besturen te erkennen als effectieve en onontbeerlijke partners in het welzijns-, gezondheids- en gezinsbeleid². Met het oog op de regie van de sociale hulp- en dienstverlening moet het lokale bestuur via het sociaal huis een samenwerkingsverband "*geïntegreerd breed onthaal*" uitbouwen waarin minstens het openbaar centrum voor algemeen welzijn (OCMW), het erkend centrum voor algemeen welzijn en de erkende diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen worden opgenomen³. Het 'geïntegreerd breed onthaal' dient voor hulpzoekenden als aanspreekpunt en doorverwijzing naar de gepaste actoren die participeren in de sociale hulp- en dienstverlening. De verstrekking van sociale hulp- en dienstverlening op maat, zoals dit blijkt uit artikel 10 van het decreet, is slechts mogelijk mits daartoe de nodige persoonsgegevens worden ingezameld, zoals uitdrukkelijk voorzien in artikel 11, § 2 van het decreet:

"§ 2. De actoren die minstens deel moeten uitmaken van het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal, vermeld in artikel 9, tweede lid, die aan gebruikers hulp- en dienstverlening aanbieden, verwerken persoonsgegevens en wisselen onder elkaar persoonsgegevens uit opdat aan die gebruikers verantwoorde hulp- en dienstverlening kan worden verstrekt en opdat de continuïteit van de hulp- en dienstverlening kan worden gegarandeerd. Die persoonsgegevens bevatten ook persoonsgegevens als vermeld in artikel 9, lid 1, en 10 van de algemene verordening gegevensbescherming. De verwerking van de onderscheiden categorieën van persoonsgegevens voorziet in een passend beveiligingsniveau en gebeurt met de nodige vertrouwelijkheid.

Met behoud van de toepassing van de verplichtingen en beperkingen die voortvloeien uit de regelgeving over de bescherming bij de verwerking van persoonsgegevens, onder andere deze die specifiek van toepassing zijn bij de mededeling van persoonsgegevens, zoals ze in voorkomend geval op federaal of Vlaams niveau verder zijn of worden

¹ De ontwerp tekst van dit decreet werd op 9 juni 2017 ter advies voorgelegd van de rechtsvoorganger van de Autoriteit, met name de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer. Op 1 augustus 2017 bracht de Commissie er de aanvrager van in kennis dat zij over de toenmalige ontwerp tekst geen advies kon verlenen, hierbij verwijzend naar de artikelen 11 & 17 van haar Huishoudelijk Reglement van 26 juni 2013. Daarna werd over de ontwerp tekst van het decreet geen advies meer van de Commissie verzocht.

² Memorie van toelichting, p. 1.

³ Artikel 9 van het decreet.

gespecificeerd, of uit de regelgevingen van de sectoren, is die gegevensuitwisseling onderworpen aan de volgende voorwaarden:

1° de gegevensuitwisseling heeft alleen betrekking op gegevens die noodzakelijk zijn voor een verantwoordelijke hulp- en dienstverlening en de continuïteit van de hulp- en dienstverlening;

2° de gegevens worden alleen uitgewisseld in het belang van de gebruikers;

3° behoudens overmacht of dringende noodzaak, dient de gebruiker op wie de gegevens betrekking hebben, zijn instemming te geven met de gegevensuitwisseling, op de wijze die door de Vlaamse Regering kan worden bepaald.

De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels met betrekking tot de vorm waarin en de wijze waarop de persoonsgegevens worden verwerkt en uitgewisseld. De Vlaamse Regering bepaalt de categorieën van gegevens die worden verwerkt en uitgewisseld. In deze paragraaf wordt verstaan onder instemming: elke vrije, specifieke, geïnformeerde en uitdrukkelijke wilsuiting."

3. Het Ontwerp beoogt uitvoering te geven aan het decreet, onder andere door verdere invulling te geven aan de functies en werkingsprincipes van het samenwerkingsverband 'geïntegreerd breed onthaal'. Het bevat ook een specifiek artikel dat de verwerking van persoonsgegevens door en tussen de medewerkers die betrokken zijn in voornoemd samenwerkingsverband regelt:

"Artikel 6. Om de functies van het geïntegreerd breed onthaal te realiseren, verwerken medewerkers van de actoren van het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal, vermeld in artikel 9 van het decreet van 9 februari 2018, de volgende persoonsgegevens van de gebruiker:

1° de identificatie- en contactgegevens van de gebruiker;

2° de gegevens die noodzakelijk zijn om de rechten van de cliënt te verkennen en uit te voeren, onder meer de identificatie van het recht, de datum van de aanvraag, de datum en de aard van de beslissing;

3° de ondersteuningsvragen, doelstellingen en acties die de gebruiker formuleert op de verschillende levensdomeinen;

4° de relevante identificatie- en contactgegevens van de personen die betrokken zijn bij de hulp- en dienstverlening aan de gebruiker.

Als verschillende basiswerkers en organisaties betrokken zijn bij het individuele onthaaltraject, kunnen ze onderling de gegevens, vermeld in het eerste lid, uitwisselen. De cliënt bezit de rechten, vermeld in artikel 12 tot en met 19 van de algemene verordening gegevensbescherming.

Iedere basiswerker informeert de cliënt op gepaste wijze over zijn rechten in het kader van de verwerking van persoonsgegevens overeenkomstig de toepasselijke regelgeving."

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Doeleinde

4. Volgens artikel 5.1.b) AVG is de verwerking van persoonsgegevens enkel toegestaan voor welbepaalde uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.
5. In onderhavige context zullen gegevens verwerkt worden van cliënten van het samenwerkingsverband 'geïntegreerd breed onthaal', wat expliciet blijkt uit het in randnummer 3 geciteerde artikel 6 van het Ontwerp. Daarnaast zullen ook "*identificatie –en contactgegevens*" van hulp- en dienstverleners verwerkt worden. Uit artikel 11,§2, van het decreet (cf. supra randnummer 2) blijkt dat de hulp- en dienstverlening aan de cliënten de algemene doeleinden vormen voor voornoemde gegevensverwerkingen. In artikel 4 van het Ontwerp worden deze finaliteiten ook nader gepreciseerd:

"Het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal vervult de volgende functies:

1° proactieve acties opzetten: opzetten van gezamenlijke acties waarbij het samenwerkingsverband zelf het initiatief neemt om contact te zoeken met kwetsbare personen met als doel ervoor te zorgen dat die personen rechten krijgen en zorg en ondersteuning ontvangen;

2° de hulpvraag beluisteren en verhelderen vanuit een breed generalistisch perspectief: samen met de gebruiker de hulpvraag contextualiseren, de problemen inventariseren en in kaart brengen om een beter zicht te krijgen op de aard van de problemen, de gebruiker inzicht geven in zijn situatie en alle oplossingsalternatieven verkennen;

3° rechten van de gebruikers verkennen en gebruikers proactief informeren over hun sociale grondrechten;

4° objectieve en transparante informatie verstrekken over het volledige aanbod van de lokale sociale hulp- en dienstverlening: individueel en op maat gepaste informatie verstrekken in het kader van de hulp- en dienstverlening;

5° oriënterend advies verstrekken: de gebruiker objectief en transparant informeren en voorlichten, rekening houdend met zijn persoonlijke situatie; oplossingsperspectieven, keuzemogelijkheden en gedragalternatieven aanreiken, zodat de gebruiker over meer kennis beschikt en een weloverwogen keuze kan maken. Het aanbod wordt verhelderd, zodat samen met de gebruiker bepaald kan worden welk hulpaanbod aangewezen is voor de 'hulpvraag';

6° rechten van de gebruikers realiseren: gebruikers ondersteunen om hun sociale grondrechten maximaal te realiseren en waar nodig sociaal-administratieve hulp verstrekken;

7° neutraal naar de gepaste lokale sociale hulp- en dienstverlening doorverwijzen: gebruikers toeleiden naar de gepaste lokale sociale hulp- en dienstverlening van hun keuze;

8° het overzicht behouden op het hulpverleningstraject van de gebruiker, fungeren als terugvalbasis als de verdere hulp- en dienstverlening aan de gebruiker stopt, beschikbaar blijven voor verdere vragen van de gebruiker en bemiddelen tussen de gebruiker en andere lokale actoren bij onduidelijkheden of problemen;

9° drempels signaleren: drempels die de toegankelijkheid van lokale sociale hulp- en dienstverlening bedreigen en factoren die de onderbescherming versterken, signaleren aan de verschillende betrokken lokale actoren.

In het eerste lid wordt verstaan onder sociale grondrechten: de rechten, vermeld in artikel 23 en 24, §3, van de Grondwet."

6. De Autoriteit stelt vast dat deze doeleinden welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn.

2. Rechtsgrondslag

7. Elke verwerking van persoonsgegevens moet steunen op een rechtsgrondslag in de zin van artikel 6 AVG. Bovendien is de verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens, waaronder bijvoorbeeld gegevens over gezondheid, volgens artikel 9.1 AVG, principieel verboden. Dit verbod is niet van toepassing indien de verantwoordelijke van de verwerking zich kan beroepen op één van de rechtvaardigingsgronden van artikel 9.2 AVG.
8. Het decreet lijkt *prima facie* de "toestemming" (artikel 6.1.a) & 9.2.a) AVG) als rechtsbasis aan te duiden: *"behoudens overmacht of dringende noodzaak dient de gebruiker op wie de gegevens betrekking hebben, zijn instemming te geven met de gegevensuitwisseling (...)"*⁴ Maar de Memorie van toelichting bij het decreet schuift een andere grondslag naar voor⁵: *"De verwerking is gebaseerd op artikel 6, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming. Voor zover het gaat om bijzondere categorieën van persoonsgegevens wordt er gebruikgemaakt van de uitzonderingen op het verwerkingsverbod zoals die worden omschreven in artikel 9, lid 2, g). Voor strafrechtelijke persoonsgegevens houdt de verwerking rekening met artikel 10 van de algemene verordening gegevensbescherming. (...) Er wordt in het laatste lid ook een definitie opgenomen voor de "instemming". Deze definitie is gebaseerd op, maar valt niet samen met de definitie van toestemming uit de algemene verordening gegevensbescherming. Dit komt omdat deze instemming geen rechtsgrond is voor de*

⁴ Artikel 11, §2, decreet, dat *in extenso* wordt geciteerd in randnummer 2.

⁵ p. 18 & 19 stukken Vlaams parlement nr. 1375 (2017-2018) (<http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1348978>)

verwerking van persoonsgegevens, maar enkel een extra waarborg is bij het delen van gegevens met anderen. (...)" Gelet op deze toelichting in de Memorie, is de Autoriteit van oordeel dat de in het decreet voorziene voorafgaandelijke "instemming" niet impliceert dat de decreetgever de rechtsgrond "toestemming" heeft willen weerhouden⁶.

9. Voor onderhavige verwerkingen van persoonsgegevens die niet behoren tot de bijzondere categorieën van artikel 9 AVG, kunnen deze aldus de Autoriteit effectief gesteund worden op artikel 6.1.e) AVG: de vervulling van een taak van algemeen belang. De Autoriteit vestigt in deze context de aandacht op artikel 6.3. AVG⁷, dat voorschrijft welke essentiële elementen van gegevensverwerkingen die hun grondslag vinden in artikel 6.1.e) AVG, in principe in de regelgeving dienen opgenomen te worden. De Autoriteit stelt vast dat sommige elementen ten dele in het Ontwerp zijn opgenomen (bv. de finaliteiten), terwijl andere aspecten niet aan bod komen (zoals bv. de aanduiding van de verantwoordelijke voor de verwerking, de bewaartermijnen,...). De Autoriteit dringt er dan ook op aan om de nog ontbrekende elementen in het Ontwerp⁸ of desgevallend in een beraadslaging van een sectoraal comité van het informatieveiligheidscomité⁹ ¹⁰ op te nemen.

⁶ De vraag rijst overigens wat de toegevoegde waarde van deze "instemming" betreft, gelet op het feit dat de gegevensverwerkingen hoe dan ook zullen plaatsvinden, ongeacht of de betrokkenen al dan niet hun 'instemming' geven.

⁷ "(...) 3. De rechtsgrond voor de in lid 1, punten c) en e), bedoelde verwerking moet worden vastgesteld bij:

a) Unierecht; of

b) lidstatelijk recht dat op de verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is.

Het doel van de verwerking wordt in die rechtsgrond vastgesteld of is met betrekking tot de in lid 1, punt e), bedoelde verwerking noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend. Die rechtsgrond kan specifieke bepalingen bevatten om de toepassing van de regels van deze verordening aan te passen, met inbegrip van de algemene voorwaarden inzake de rechtmatigheid van verwerking door de verwerkingsverantwoordelijke; de types verwerkte gegevens; de betrokkenen; de entiteiten waaraan en de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt; de doelbinding; de opslagperioden; en de verwerkingsactiviteiten en -procedures, waaronder maatregelen om te zorgen voor een rechtmatige en behoorlijke verwerking, zoals die voor andere specifieke verwerkingsituaties als bedoeld in hoofdstuk IX. Het Unierecht of het lidstatelijke recht moet beantwoorden aan een doelstelling van algemeen belang en moet evenredig zijn met het nagestreefde gerechtvaardigde doel. (...)"

⁸ Hierbij kan worden verwezen naar de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens, de betrokkenen, de entiteiten waaraan en de doeleinden waarvoor persoonsgegevens mogen worden verstrekt, opslagperioden en aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

⁹ De sectorale comités bevinden zich momenteel in een overgangsfase en zullen op termijn worden vervangen door het Informatieveiligheidscomité (Zie artikel 114, §§3&4 van de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit, alsook p. 4 & 5 van de Memorie van Toelichting bij de wet van 25 mei 2018 die dit artikel 114 in de wet van december 2017 heeft vervangen (DOC 54 3104/001 (<http://www.dekamer.be/doc/flwb/pdf/54/3104/54k3104001.pdf>)). Zie ook het wetsontwerp tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van Verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG, De Kamer, DOC 54, 3185/007, goedgekeurd op 19 juli 2018)

¹⁰ Hoewel krachtens artikel 6.3 AVG, evenals artikel 8 EVRM en artikel 22 van de Grondwet, de regelgeving die de verwerking van persoonsgegevens omkadert, in principe minstens een aantal essentiële elementen van die verwerking moet vermelden, is de Autoriteit van oordeel dat in uitzonderlijke gevallen de regelgeving ook kan voorzien dat een aantal van die essentiële elementen (met uitzondering van het doeleinde) in een later stadium dienen te worden gepreciseerd naar aanleiding van een door een terzake bevoegd comité uit te brengen beraadslaging.

Hierbij aansluitend vestigt de Autoriteit ook de aandacht op artikel 20 van de Kaderwet inzake dataprotectie¹¹ en aan een recent Vlaams Decreet¹², dat aan overheden de verplichting oplegt om protocolakkoorden af te sluiten voor gegevensuitwisselingen die op artikel 6.1.e) AVG gebaseerd zijn. Zoals in de Memorie van Toelichting bij de Kaderwet inzake dataprotectie wordt verduidelijkt, kan een dergelijk protocol op zich echter geen wetgevende basis vormen, en moet elke uitwisseling op basis van artikel 6.1.e) AVG dus hoe dan ook een over een duidelijke wettelijke grondslag beschikken vooraleer de gegevensuitwisseling en de daarbij horende afsluiting van een protocol mogelijk is¹³.

10. Artikel 11, §2, eerste lid, van het decreet bepaalt dat de actoren die deel uitmaken van het samenwerkingsverband 'geïntegreerd breed onthaal' ook de bijzondere categorieën van persoonsgegevens kunnen verwerken in de zin van artikel 9.1. AVG. Onverminderd haar fundamentele bedenkingen bij de pertinentie van sommige van deze gegevens (cf. infra randnummers 13 & 14), merkt de Autoriteit op dat als de aanvrager deze verwerking wil stoeien op artikel 9.2.g) AVG, hij het zwaarwegend algemeen belang moet aantonen dat de verwerking van deze gegevens noodzaakt. Bovendien moet de regelgeving specifieke maatregelen bevatten om te waken over de bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkenen. Bij gebrek aan een rechtvaardiging voor de verwerking van deze bijzondere categorie van persoonsgegevens en de noodzakelijke waarborgen, biedt het Ontwerp geen rechtsgrondslag om deze bijzondere persoonsgegevens te verwerken. In het decreet worden een aantal waarborgen ingelast. Zo wordt gestipuleerd dat in een passend beveiligingsniveau zal worden voorzien en dat bij de verwerking de nodige vertrouwelijkheid in acht zal genomen worden¹⁴. Er kan ook verwezen worden naar de Kaderwet inzake dataprotectie¹⁵, die in zijn artikel 9 specifieke maatregelen oplegt voor de verwerking van gevoelige gegevens (cf. infra randnummer 25). De Autoriteit adviseert echter om in het Ontwerp nog in bijkomende waarborgen te voorzien, zoals bijvoorbeeld:
- maatregelen opleggen om een hoog niveau van transparantie te verzekeren (bv. plicht om betrokkenen via verschillende kanalen te informeren, zoals bijvoorbeeld via website & via standaardclausules in papieren formulieren & door een *single point of*

¹¹ Wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens*.

¹² Cf Artikel 16 van het decreet *houdende de aanpassing van de decreten aan de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)*

¹³ Zie Memorie van Toelichting bij artikel 20 van de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens*: "In dat verband voorziet dit artikel erin dat protocollen moeten worden opgemaakt om de modaliteiten van de uitwisseling van gegevens, die zijn oorsprong in een wettelijke grondslag vindt, te formaliseren. (...) Onder wettelijke grondslag wordt begrepen elke nationale of supranationale wettekst die een administratie kan opleggen om gegevens te verwerken om zijn missies te volbrengen in brede zin. (...)"

¹⁴ Artikel 11, §2, eerste & tweede lid, decreet.

¹⁵ Wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens*.

contact aan te wijzen waar de betrokkenen telefonisch informatie kunnen verkrijgen...)¹⁶;

- strikte beveiligingsmaatregelen opleggen (bv. verplichte encryptie) (cf. infra randnummers 22 tot en met 26)¹⁷.

11. Verder stelt de Autoriteit vast dat er volgens artikel 11, §2, eerste lid, van het decreet ook gegevens zullen worden verwerkt betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten, wat verwerkingen betreft die krachtens artikel 10 AVG enkel toegestaan zijn onder toezicht van een overheid of indien de verwerking is toegestaan bij Unierechtelijk of lidstaatrechtelijke bepalingen die passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bieden. *In casu* zullen gegevens in hoofdzaak door overheden verwerkt worden, maar is het ook mogelijk dat particuliere organisaties verwerkingen van dit type gegevens zullen verrichten¹⁸. Het Ontwerp dient dan ook in passende waarborgen te voorzien zoals opgelegd in artikel 10 AVG. In dit verband verwijst de Autoriteit naar de suggesties die zij reeds in randnummer 10 heeft gemaakt.

Bovendien zullen deze instanties – op basis van de Kaderwet inzake dataprotectie¹⁹ - dit type van gegevens bovendien slechts kunnen verwerken *“indien de verwerking noodzakelijk is voor redenen van zwaarwegend algemeen belang voor het vervullen van taken van algemeen belang die door of krachtens een wet (...) zijn vastgesteld (...)”*. In de Memorie van Toelichting bij het decreet wordt de verwerking van artikel 10 AVG-gegevens als volgt gemotiveerd: *“er worden namelijk in mindere mate ook persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten bijgehouden aangezien de centra voor algemeen welzijnswerk onder andere voorzien in hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.”* De Autoriteit adviseert dan ook om in het Ontwerp te preciseren dat de artikel 10 AVG-gegevens enkel zullen verwerkt worden in het kader van de hulp –en dienstverlening aan gedetineerden, daar dit enige gevallen lijkt te betreffen waarvoor de verwerking van dit type gegevens noodzakelijk is.

3. Principe van de minimale gegevensverwerking

12. Artikel 5.1.c) AVG bepaalt dat persoonsgegevens beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”). Het

¹⁶ Zie randnummers 55 & 64 van de richtlijnen van de Groep 29 in dit verband (WP260): <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/Transparency.pdf>

¹⁷ Ook de delegatie aan de uitvoerende macht die in het decreet voorzien is (cf. artikel 11, §2, voorlaatste lid, decreet) geeft overigens aan dat het Ontwerp de nadere regels dient te bepalen *“met betrekking tot de vorm waarin en de wijze waarop de persoonsgegevens worden verwerkt en uitgewisseld”* en de oplegging van specifieke beveiligingsmaatregelen in het Ontwerp zou hier dus in kunnen kaderen.

¹⁸ Cf. artikel 3, 5° & 6°, decreet.

¹⁹ Zie artikel 10, §1, 3°, van de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens*.

decreet geeft aan dat het samenwerkingsverband 'geïntegreerd breed onthaal' enkel gegevens mag verwerken *"die noodzakelijk zijn voor een verantwoordelijke hulp –en dienstverlening en de continuïteit van de hulp –en dienstverlening"*²⁰, wat in lijn ligt met het principe van de minimale gegevensverwerking.

13. Het decreet stelt verder in haar Memorie van toelichting – in het algemeen en zonder motivatie – dat er persoonsgegevens zullen verwerkt worden in de zin van artikel 9.1. AVG. De Autoriteit stelt zich in dit verband de vraag in hoeverre het noodzakelijk is dat het samenwerkingsverband 'geïntegreerd breed onthaal' alle categorieën van persoonsgegevens zou verwerken die in artikel 9.1. AVG worden opgesomd (cf. 11, §2, eerste lid, decreet). Wat bijvoorbeeld met persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond blijken of wat met verwerkingen van genetische of biometrische gegevens? De aanvrager moet nagaan welke van deze gegevenscategorieën echt noodzakelijk zijn voor de vooropgestelde doeleinden. Intussen is de Autoriteit van oordeel dat de huidige algemene verwijzing in het decreet naar artikel 9.1. AVG niet voldoet aan artikel 5.1.c) AVG. Een beperking van de rechtsbasis tot de pertinente gegevens – bijvoorbeeld door expliciete vermelding in het Ontwerp welke van deze gegevenscategorieën verwerkt mogen worden – dringt zich dan ook op.
14. Hierbij aansluitend en meer in het algemeen, herhaalt de Autoriteit ook dat de bepaling van de types van gegevens die per doeleinde zullen verwerkt worden, wordt beschouwd als zijnde één van de essentiële elementen die in principe in de regelgeving dienen te worden vastgelegd (zie ook supra randnummer 9). En ook de delegatie aan de uitvoerende macht die in het decreet voorzien is (cf. artikel 11, §2, voorlaatste lid, decreet) bepaalt dat het Ontwerp de categorieën van gegevens dient te bepalen die worden verwerkt en uitgewisseld. In de Memorie van Toelichting bij het decreet wordt hieraan nog het volgende element toegevoegd: *"Bij de uitwerking van deze bepaling zal de Vlaamse Regering bijzondere aandacht moeten besteden aan het beperken van het verwerken en uitwisselen van bijzondere categorieën van gegevens."*²¹ De Autoriteit stelt echter vast dat het Ontwerp op dit punt tekort schiet. De motivering en de omkadering van de verwerking van artikel 9.1. AVG-gegevens is immers onvoldoende uitgewerkt en de Autoriteit dringt er op aan om het Ontwerp op dit punt bij te sturen.

²⁰ Artikel 11, §2, tweede lid, 1°, decreet.

²¹ P. 17 stukken Vlaams parlement nr. 1375 (2017-2018) (<http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1348978>)

4. Bewaartermijn

15. Volgens artikel 5.1.e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
16. Het Ontwerp voorziet niet in bewaartermijnen. In het licht van artikel 6.3. AVG adviseert de Autoriteit om waar mogelijk per verwerkingsfinaliteit – in het Ontwerp (of in een beraadslaging van een sectoraal comité of van het informatieveiligheidscomité)²² – alsnog in specifieke bewaartermijnen of afbakeningscriteria voor de bewaartermijnen te voorzien (cf. supra randnummer 9).

5. Verantwoordelijkheid

17. Artikel 4.7 AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de verwerkingsverantwoordelijke diegene is die de wetgeving in kwestie aanduidt. Het Ontwerp bevat dienaangaande geen specifieke bepalingen. Het is nochtans van belang dat de betrokkene (gebruiker van hulp- en dienstverlening van wie gegevens worden verwerkt) bijvoorbeeld kan weten tot wie hij zich moet richten om zijn rechten in de AVG af te dwingen. Eén zin in het Ontwerp maakt hier wel op summiere wijze allusie op. Artikel 6, voorlaatste lid stipuleert met name dat het de verantwoordelijkheid van elke *“basiswerker”*²³ betreft om de cliënt op gepaste wijze te informeren over zijn dataproctectie-rechten²⁴. Dit betreft echter geen expliciete aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n) en ook van een onderlinge rolverdeling tussen deze basiswerkers is geen sprake.
18. De Autoriteit beveelt dan ook aan om de verantwoordelijke(n) voor de verwerking aan te duiden in het Ontwerp. Indien er meerdere verantwoordelijken voor de verwerking zouden aangeduid worden, dient desgevallend ook rekening gehouden te worden met artikel 26 van de AVG, dat de verplichting oplegt om tussen gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken in een onderlinge contractuele regeling te voorzien waarin hun respectieve verantwoordelijkheden worden vastgelegd. Het dient in elk geval voor elke verwerking duidelijk te zijn welke actor(en) als verwerkingsverantwoordelijke(n) optreden.

²² Cf supra randnummer 9.

²³ Het betreft de medewerkers van de OCMW's, het erkende centrum voor algemeen welzijnswerk en de erkende diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen die samenwerken binnen het samenwerkingsverband 'geïntegreerd breed onthaal' (cf. artikel 1, 1° & 4°, Ontwerp).

²⁴ Artikel 6, voorlaatste lid, Ontwerp.

19. Volledigheidshalve – en onverminderd alle andere verplichtingen die de AVG en de Kaderwet inzake dataprotectie²⁵ opleggen – wijst de Autoriteit op de plicht van elke verwerkingsverantwoordelijke om na te gaan of de aanstelling van een functionaris voor de gegevensbescherming (artikel 37 AVG)²⁶ en/of het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (artikel 35 AVG)^{27 28} al dan niet noodzakelijk is.

6. Rechten van de betrokkenen

20. In artikel 6, voorlaatste lid, van het Ontwerp wordt aangegeven dat de cliënten de rechten bezitten die worden vermeld in de artikelen 12 tot en met 19 van de AVG. De Autoriteit stelt zich de vraag waarom geen melding wordt gemaakt van de rechten vervat in de artikelen 21 & 22 AVG²⁹. Indien het de bedoeling is om deze rechten te beperken, dan dient artikel 23 AVG gerespecteerd te worden, wat *in casu* niet het geval is. De Autoriteit dringt er dan ook op aan in artikel 6, voorlaatste lid, van het Ontwerp eveneens naar de artikelen 21 & 22 AVG te verwijzen (of om artikel 23 AVG te respecteren³⁰).
21. De Autoriteit stelt verder vast dat in de Memorie van toelichting bij het decreet het volgende wordt vermeld: "*Als het om bepaalde redenen niet mogelijk is om de betrokkene te informeren, dan kan de informatieoverdracht ook zonder voorafgaande informatieverstrekking*

²⁵ Wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens*.

²⁶ Voor richtlijnen dienaangaande, zie:

- Info op website van de Autoriteit: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/themadossier-functionaris-voor-gegevensbescherming>

- Aanbeveling CBPL nr. 04/2017

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_04_2017_0.pdf)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 243)

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/wp243rev01_nl.pdf)

²⁷ Voor richtlijnen dienaangaande, zie:

- Info op website van de Autoriteit: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/gegevensbeschermingseffectbeoordeling-0>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2018.pdf)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248)

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/wp248%20rev.01_nl.pdf)

²⁸ Een gegevensbeschermingseffectbeoordeling kan overigens ook reeds uitgevoerd worden in het stadium waarin regelgeving – zoals bv. het Ontwerp en/of haar uitvoeringsbesluit – wordt voorbereid. Zie in dit verband artikel 35.10 AVG en randnummers 90-91 van de Aanbeveling CBPL nr. 01/2018.

Zie ook artikel 23 van de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens*, die in de verplichting voorziet om hoe dan ook een gegevensbeschermingseffectbeoordeling uit te voeren voor de verwerkingsactiviteit, ook al werd reeds een algemene gegevensbeschermingseffectbeoordeling uitgevoerd in het kader van de vaststelling van de wettelijke grondslag.

²⁹ Deze artikelen handelen respectievelijk over het recht van bezwaar en over geautomatiseerde individuele besluitvorming.

³⁰ Mocht de aanvrager overwegen om krachtens artikel 23 AVG in specifieke afwijkingen te voorzien, dan adviseert de Autoriteit om hierbij rekening te houden met de aandachtspunten die de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer gemaakt heeft in de randnummers 36 e.v. van haar advies nr. 34/2018. (https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/advies_34_2018.pdf)

*plaatsvinden*³¹. De Autoriteit merkt op dat de informatieplicht een basisvoorwaarde is voor een rechtmatige verwerking van persoonsgegevens (artikelen 12 t.e.m. 14 AVG) en dat hier aldus in principe niet kan van afgeweken worden. Indien de aanvrager meent dat er legitieme redenen zijn die om de informatieverstrekking te beperken of uit te sluiten, dan dient dit zoals hoger aangehaald binnen de contouren van artikel 23 AVG te gebeuren (cf randnummer 20) of dient aan de voorwaarden van de artikelen 13.4 of 14.5. AVG voldaan te worden. Aangezien noch in het Ontwerp, noch in (de Memorie van Toelichting bij) het decreet melding gemaakt wordt van deze uitzonderingsgronden in de AVG, gaat de Autoriteit er van uit dat de informatieplicht zonder enige beperking van toepassing is, ongeacht de hoger geciteerde passage uit de Memorie van toelichting bij het decreet.

7. Beveiligingsmaatregelen

22. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
23. Artikel 32 AVG wijst in dit verband op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
 - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
 - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
24. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de Autoriteit op de aanbeveling³² ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen³³ die bij elke verwerking van

³¹ Memorie van toelichting bij het decreet. (Stukken Vlaams parlement nr. 1375 (2017-2018) (<http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1348978>))

³² Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2013_0.pdf)

³³ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/referentiemaatregelen_voor_de_beveiliging_van_elke_verwerking_van_persoonsgegevens_0.pdf)

persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. Gelet op de gevoelige aard van de gegevens die in het kader van het Ontwerp verwerkt kunnen worden en het grote aantal verschillende actoren (en hun medewerkers) die er in betrokken worden, onderstreept de Autoriteit het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer.³⁴ Gegevensuitwisselingen door instellingen van sociale zekerheid – zoals bijvoorbeeld OCMW's & ziekenfondsen – dienen overigens via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid te verlopen, waardoor er voor deze stromen alvast een degelijk gebruikers –en toegangsbeheer zal gelden.

25. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikelen 9 & 10 AVG behoeven strengere beveiligingsmaatregelen. De Kaderwet inzake dataprotectie³⁵ geeft aan welke bijkomende veiligheidsmaatregelen zullen moeten voorzien worden:
- de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
 - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de Autoriteit;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen
26. Het Ontwerp vermeldt niets over de beveiliging van de persoonsgegevens. Hoewel deze verplichting natuurlijk voortvloeit uit de hoedanigheid van verwerkingsverantwoordelijke, beveelt de Autoriteit aan om in het Ontwerp (en/of bij beraadslaging van een sectoraal comité of van het informatieveiligheidscomité) de beveiligingsplicht beter te omkaderen, in het bijzonder voor wat de uitbouw van het gebruikers –en toegangsbeheer betreft.

III. BESLUIT

27. Op voorwaarde dat de volgende opmerkingen in de tekst worden geïntegreerd:
- alle essentiële elementen van de geplande gegevensverwerkingen in het Ontwerp integreren (zie randnrs. 9, 16 & 18);

³⁴ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2008_0.pdf)

Verschillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

³⁵ Zie artikelen 9 & 10,§2, van de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens*.

- de in het Ontwerp voorziene rechtsgrond voor de verwerking van gevoelige gegevens in conformiteit brengen met artikel 9.1. & 10 AVG en met de Kaderwet dataproductie (zie randnrs. 10 & 11);
- het principe van de "minimale gegevensverwerking" respecteren voor wat de verwerking van gevoelige gegevens betreft (zie randnrs. 13 & 14);
- onduidelijkheid wegwerken m.b.t. de toepasselijkheid van bepaalde AVG-rechten (randnrs. 20-21);
- precisering van bijkomende waarborgen teneinde een passend beveiligingsniveau te verzekeren, in het bijzonder op het vlak van het gebruikers –en toegangsbeheer (zie randnr. 26);

is de Autoriteit van oordeel dat het Ontwerp voldoende waarborgen kan bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft.

OM DEZE REDENEN

Brengt de Autoriteit een **gunstig advies** uit aangaande het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering *betreffende het lokaal sociaal beleid, vermeld in de artikels 2, 9 tot en met 11, 17, 19 en 26 van het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid* en dit onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat voormelde opmerkingen bijkomend worden geïntegreerd.

De Wnd. Administrateur,

De Voorzitter,

(get.) An Machtens

(get.) Willem Debeuckelaere